

زانکوی سهلاحدین - هەولێر
Salahaddin University-Erbil

تیۆرهکانی فیربوون و فیرکردن

نظريات التعلم والتعليم

Learning and Teaching Theories

زانکوی سهلاحدین - هەولێر
کۆلیژی په روهرده
بەشی په روهردهی تایبەت
قۆناغی دووهەم

بەشی يەكەم:

دەروونزانی فیربوون و فیرکردن

مامۆستاي بابەت: پ.ي. د. آراز حکیم رضا

دەرەوەنزا尼 فېربوون و فېرکەدن

بەشى يەكەم

“هەرگیز لە فىرّبۇن مەھوستە، چونكە ژيان ھەرگىز لە وانەپىدان ناوهستىت” □

□ “Never stop learning, because life never stops teaching”.

- Michael Josephson -

فىرم بىكە لە بىرم دەمىئىت □ .(Teach me and I remember)

پېيم بلى لە يادى دەكەم □ .(Tell me and I forget)

بەشدارىم پىيتكە فىرددەم □ .(Involve me and I learn)

- Benjamin Franklin -

- دهروونزانی چييه؟
- پهروهارده چييه؟
- دهروونزانی پهروهاردهي (فيّربوون و فيّركردن) چييه؟
- لاهبر چي پيويسنه ئهو با بهته بخويين، گرنگي با بهته كه لاه چيدا يه؟

پیناسه‌ی دهروونزانی

✓ "لیکۆلینه‌وه‌یه کی زانستیه له رهفتاره‌کانی مرۆڤ به مه‌بهستی گونجاندنی له‌گه‌ل ژینگه‌دا".

□ "ئه‌و زانسته‌یه که له رهفتاری مرۆڤ ده‌کۆلیت‌هه و که له ئەنجامی ورروزینه‌کانه‌وه ده‌ردەکه‌ویت و بەدوای پرۆسە مه‌عریفی و ئەزمۇونیه‌کانیدا ده‌گەریت".

✓ هەرچى (رهفتار) يشه له سى لايىنى سەرەکى پىكىدىت کە ئەوانىش بىرىتىن له: (لايىنى عەقلى و هەلچوونى و جەستەبى)، بەجۆرىك کە دهروونزانى له تەواى ئەم سى لايىنه‌ى رهفتارى مرۆڤ ده‌کۆلیت‌هه بە مه‌بهستى گەيشتن بە ئاماڭە‌کانى.

پیناسه‌ی په‌روه‌رده

په‌روه‌رده پیناسه و راشه و شیکردن‌وهی جۆراوجۆری بۆ ده‌کریت، هه‌ریه‌که و له روانگه‌ی خۆیه‌وه
و به‌پیشی دنیابینی و تیکه‌یشتن و بی‌روباوه‌رە سیاسی و ئاینی و کۆمەلایه‌تیه‌کانی، لیکدانه‌وهی بۆ ده‌کات.
تەنانه‌ت له کۆمەلگه‌یه‌که‌وه بۆ کۆمەلگه‌یه‌کی تر، له تویژیکه‌وه بۆ يه‌کیتر، له قۇناغىكه‌وه بۆ قۇناغىكی تر،
شیکردن‌وهی جیاوازی بۆ ده‌کریت.

واته په‌روه‌رده پرۆسەیه‌که بۆ په‌ره‌پیدان و گەشەسەندنی مروّف، په‌ره‌پیدان لە‌رۇوی جەسته‌بی و ژیرى
و دەرۇونى و کۆمەلایه‌تى.

بە مانا‌یه‌کی فراواتر، په‌روه‌رده پرۆسەی بە مروّق‌کردنە. دەتوانین بلىئىن پرۆسەی ئاماده‌کدنی مروّفه بۆ
ژيان و بۆ ناو کۆمەلگه، بۆ ئەوهی تواناي خۆگونجاندنی هەبیت له‌گەل دەوروبه‌ر، بۆ بەھېزکدنی توانا
تاکەکەسیه‌کانه، بۆ پییگه‌یاندنسى مروّقىكە سوودى بۆ خۆى و کۆمەلگه‌کەی هەبیت.

پیشنهادی دهروونزانی پهروهاردهي (فېربوون و فېرکدن)

- ✓ دهروونزانی پهروهاردهي زانستي پهروهاردهي.
- ✓ دهروونزانی پهروهاردهي به ههموو مانايه ک برپتیه له ههولدان بۆ پیکھینان و بوونیادنانی رەفتاری قوتابي.
- ✓ دهروونزانی پهروهاردهي ئهو لقهى دهروونزانىيە كه مامهله له گەل فېربوون و فېرکدندا دهكات.
- ✓ دهروونزانی پهروهاردهي ئهو زانسته يه كه يارمهتى مامۆستاييان دهفات بۆ تىگەيشتن له بەرهو پیشچوونى قوتابيان ههروهها ئهو ھۆكارانهى بەربەستن له بەردەم تواناكانيان.

با بهتکانی

دروونزانی په رو هر ده پی

هم سه نگاندن

جیوازی تا کاپه تی

INDIVIDUAL
DIFFERENCES

پالنهر

MOTIVATION

فیریونی هاو بهش

Engaging
Students

Cooperative
Learning

EDUCATIONAL
PSYCHOLOGY

ASSESSMENT

Development

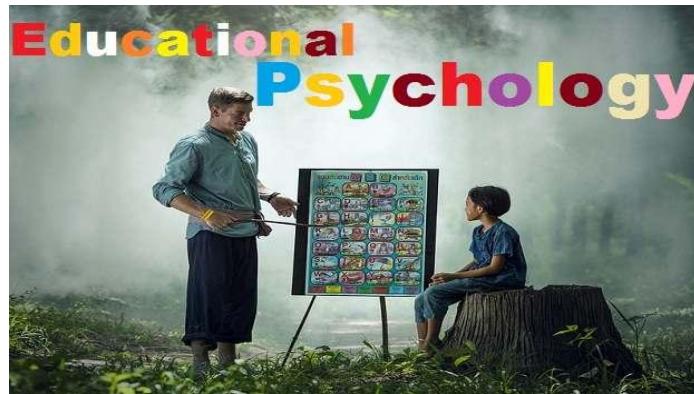
تیوره کان

کشه پیدان و بهره و پیش بردن

Topics Educational Psychology

ئامانجەكانى دەرونزانى پەروھردىي (فيّربوون و فيّركدن)

- .1 دروستكىرىدىنى پەيوەندى لە نىوان دەرونزانى و پرۆسەي پەروھرده و فيّركىدنداد.
- .2 ئەنجامدانى ليكولينه وە لە بوارى پەروھرده و فيّركىدنداد.
- .3 گرنگيدان بە جۆريتى پرۆسەي پەروھرده و فيّركىدندان.
- .4 رېنۋىنىكىرىدىن بۇ تىكەيشت لەھەي فىرخوازان چۈن فيّردىدەن.
- .5 ھاوكارىكىرىدىنى فىركاران تا بتوانن بەشىوه يەكى باشتىر و كارىگەرلىرى زانىارىيەكانىيان بگەيەنن.
- .6 پىشكەشكىرىدىنى ستراتيژى باشتىر بۇ بەرزىكىدنه وە باشتىركىرىدىنى كوالىتىي فيّربوون و هاندان.
- .7 يارمەتىيدانى پەروھردهكاران بۇ دۆزىنە وە باشتىرىن رېكەكانىي فيّربوون.

گرنگی دهرونزانی پهروهردی (فیربوون و فیرکردن)

یەکەم: بۆ فیرخوازان: (Learners)

دهرونزانی پهروهردی لیکۆلینەوە له چەندین ھۆکار دەکات کەوا کاریگەریان له سەر فیرخوازان ھەيە،
لەوانە: ژینگەی مالھو، گروپه کۆمەلایەتییەكان، گروپه چووکەكان، لایەنی سۆزداری و دروستی
میشک. بۆ ئەم مەبەستەش چەندین ریگا و میتۆدى جیاواز بەكاردەھینیت بۆ دەستکەوتى زانیاري
پیویست بە فیرخوازان له لایەنی میشک و ھەلسوكەوتىانەوە. ھەروەها يارمەتى فیرخوازان دەدات بۆ
ئەوهی باشترين شیوازى فیربوون (Learning styles) ئى خۆيان بدۆزنهوھ.

دووهم: له پرۆسەی فېربووندا (Learning process)

دەرونزانی پەروەردەيی لىكۆلىنەوە و گەرەن بۇ ئەو دەکات كەوا چۆن ئەو زانیاریانە بە باشترين و ئاسانترين شىيە بگوازىنەوە بۇ فېرخوازان. ھەروەھا ئەو مىتۆدانە كامانەن كە باشترين بۇ ئەو مەبەستە بەپىسى ژىنگەي فېركاران و فېرخوازان.

سېيھم: له بارودۇخەكانى فېربوون (Learning situations)

دەرونزانی پەروەردەيی لىكۆلىنەوە له و فاكتەرانە دەکات كەوا كارىگەریان لەسەر پرۆسەی پەروەردە و فېركەن دەنەيە، بۇ نۇونە: چۆنیەتى رېكخىستنى پۆل لەگەل ئەو ئامىرە دەنگانەي كەوا تىيىدا بەكاردىت و هەتد. ياخود وەك ئەوهى فېرخوازان چ سكىيلىكىيان پىوپىستە ياخود دىاريڭىرىدىنى ئەو فېرخوازانەي دەرونپىان ناھاوسەنگە و ھەولۇدان بۇ چارەسەرگەرنىان.

چوارهم: پروگرامی خویندن (Curriculum development)

يارمهٽى ئەو شارەزايانە دەدات كەوا پروگرامى خويندن دادهنىن ياخود پەرەي پىددەن بەوهى كەوا
چى جۆره پروگرامىك گونجاوه؟ چى جۆره ناوه رۆكىك پىوپسته بە مامۆستايىان بىرىت بۇ ئەوهى
لە داھاتوو بۇ نەوهى نويى بىگوازنهوه؟

پىئىجەم: تەكىيەكانى ھەلسەنگاندىن (Evaluation techniques)

دەرونزانى پەروردەيى يارمهٽى مامۆستايىان دەدات كەوا چى جۆره تەكىيەكانى ھەلسەنگاندىن گونجاو و
پىوپسته بۇ ئەوهى ھەلسەنگاندىن قوتاپيانى پىيىكىرىت، بۇ ئەوهى بىزازىرىت تا چەند ئەو تەكىيەكانە
سۈود بەخش بۇونە لە گەياندىن زانىارييەكان.

بەگاوه

کەتوکۆپەکی کراوه و بونیادنەر

